

Asia: Lausuntopyyntö: Puolangan Tervakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnos

Puolangan kunta
kunta@puolanka.fi

Lausunto

1 Johdanto

Erikoissijoitusrahasto UB Uusiutuva Energia suunnittelee Puolangan kunnan Tervakankaan alueelle 9 voimalan tuulivoimahanketta. Hankkeen pinta-ala on n. 1780 ha. Sähkönsiirto toteutetaan 20,8 km pituisella voimajohtolla Seitenoikea-Puolanka-voimajohtoon alueen eteläpuolella.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin, kalastoon ja poronhoitoon.

Tervakankaan tuulivoimahankkeen luontovaikutusten arviointi osoittaa hankkeen aiheuttavan vähäisiä ja kohtalaisia ympäristövaikutuksia, mutta paikoin myös merkittäviä vaikutuksia erityisesti herkissä kohteissa.

Hankealueella esiintyy pääosin tavanomaisia luontotyyppisiä, mutta myös 20 huomionarvoista luontotyyppiä. Rakentamisesta johtuva puuston poisto ja reunavaikutuksen lisääntyminen aiheuttavat pieniä–kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia, mutta vaikutukset kohdistuvat rajatuille alueille. Ekologinen verkosto säilyy pääosin toimivana, mutta paikallisia yhteyksiä heikkenee jonkin verran.

Tervakankaan tuulivoimahankkeen vaikutukset linnustoon ovat arvioinnin perusteella pääosin kohtalaisen kielteisiä, mutta tietyillä herkillä alueilla myös merkittäviä. Hankealueella ja sen lähiympäristössä sijaitsee neljä linnustollisesti merkittävää aluetta, ja näiden herkkyys on arvioitu suureksi. Pesimälinnuston osalta hanke aiheuttaa keskisuuria kielteisiä vaikutuksia, vaikka alueella esiintyvät lajit ovat enimmäkseen elinympäristölle tavanomaisia. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat kanalintujen soidinalueisiin. Muuttolinnustoon kohdistuvat vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, koska hankealue ei sijaitse keskeisillä päämuuttoreiteillä.

Haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää suunnittelun, teknisten ratkaisujen ja seurannan avulla. Voimaloiden sijoittelua on jo tarkennettu, mutta vaikutuksia voidaan edelleen vähentää varmistamalla riittävät suojaetäisyydet kanalintujen soidinalueisiin ja muihin herkkiin alueisiin. Roottoreiden ja voimaloiden runkojen maalaamisella näkyviksi voidaan ehkäistä lintujen törmäämistä niihin. Tämä olisi tärkeää erityisesti alueella esiintyvien kanalintujen takia.

Huoltoteiden sijoittelussa ja voimajohtokäytävien suunnittelussa tulisi välttää ekologisten käytävien katkeamista ja minimoida pirstoutuminen. Sähkönsiirtokäytäviä ei tulisi viedä olemassa olevien suojelualueiden läpi.

Kalasto

Kuten Luonnonvarakeskus muistutti lausunnossaan, niin pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin ja välttämättömät rakenteet on toteutettava siten, ettei niistä muodostu pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä. Hyviä käytäntöjä ja suosituksia vesien tilan turvaamisen tueksi maatuulivoimahankkeen eri vaiheisiin on koostettu Kropsun ym. (2025) esiselvityksessä.

Vaikutusalueella esiintyvän erittäin uhanalaisen taimenen kannalta on tärkeää, että sen luontainen lisääntyminen Tervajoen ja Siltajoen alueella on turvattu myös jatkossa. Kattava kalastoseuranta tulisi aloittaa jo ennen rakentamisvaihetta ja sitä tulisi jatkaa määrääjoin vielä rakentamisen jälkeisenä aikana. Luke kannustaa myös tekemään yhteistyötä toimijoiden kanssa, jotka ovat aktiivisesti toteuttaneet pienvesikunnostuksia alueella.

YVA-selostuksessa ei kiinnitetä mitään huomiota rakennettavan tieverkoston vesistöylityksiin ('siltarumpuihin') ja niiden mahdolliseen vaikutukseen kaloihin ja muuhun vesieliöstöön.

Tiestö suunnitellaan tuulivoimatuotannon päättymisen jälkeen jätettävän paikalleen, ellei maanomistaja muuta määrää, joten rummut ja sillat jäävät myös paikoilleen ja ilmeisesti maanomistajien vastuulle tuotannon päättymisen jälkeen. Rummut eivät ole ikuisia, ja niiden huoltaminen esteettömyyden ylläpitämiseksi on sitten maanomistajien vastuulla.

Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa tieverkoston haitattomuus pintavesistöjen kytkeytyneisyydelle hankkeen toteutusaikana ja sen jälkeen. Kun vesistönylytykset tehdään lainmukaisesti, ne ovat lähtökohtaisesti haitattomia (niin kauan kuin rakenteet kestävät), mutta luottamusta herättäisi, että myös YVA-selostuksessa aiheeseen kiinnitettäisiin huomiota, ja vastuuasia tulisi sitä kautta myös maanomistajien tietoisuuteen.

On arvioitu, että noin kolmasosa Suomen siltarummuista muodostaa ainakin osittaisen esteen vesieliöiden vapaalle kulkemiselle. Suurin osa niistä lienee rakennettu ennen nykyisen vesilain voimaantuloa, kun esteettömyyttä ei laissa edellytetty, mutta on aivan mahdollista, että huolimattomasti rakennettu nykyrakennekin aiheuttaa esteen.

Poronhoito

Luke arvioi, että Tervakankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa (YVA-selostus) huomioidaan keskeisimmät poronhoitoon mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset. YVA-selostuksessa ja sen liitteenä olevassa Poronhoitoselvityksessä hyödynnetään monipuolisesti saatavilla olevia tutkimuksia ja aineistoja. Myös paikallisten poronhoitajien tietoa ja näkemyksiä hankkeesta ja sen vaikutuksista tuodaan Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan hyvin esille.

YVA-selostuksessa hankkeen aiheuttama muutos arvioidaan Näljängän paliskunnan osalta merkittävyydeltään luokkaan suuri kielteinen ja Hallan paliskunnan osalta luokkaan vähäinen kielteinen. Sähkönsiirron aiheuttama muutos arvioitiin molempien paliskuntien osalta luokkaan kohtalainen kielteinen.

Luke näkee, että arviot ovat saatavilla olevaan tietoon nähden uskottavia, mutta niihin liittyy suuria epävarmuuksia, joita myös YVA-selostuksessa on jossain määrin tuotu esille. Epävarmuuksien vuoksi Luke näkee tärkeänä, että vaikutusten seurannasta sovitaan yhdessä paliskuntien kanssa, mikäli hanke toteutuu. YVA-selostuksessa on myös hyvin kuvattu mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja lieventämistoimia sekä mahdollisia kompensatioita.

Kropsu, E. (toim.), Rytönen, A-M., Aronsuu, K., Rintala, J., Saari, M. & Schuss, M. 2025. Maatuulivoiman rakentamisen vesistövaikutukset. Esiselvitys vaikutuksista, niiden arviointitavoista ja haittojen lieventämisestä. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 10/2025.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tervakankaan tuulivoimahanke aiheuttaa luontoon kohdistuvia vaikutuksia, jotka ovat useimmiten vähäisen-kohtalaisen kielteisiä, mutta tietyissä kohteissa kuten teerensoitimella ja linnustollisesti tärkeillä alueilla vaikutukset voivat olla merkittäviä. Useat vaikutukset voidaan lieventää suunnittelun ja toteutuksen ohjauksella, mutta herkimmissä kohteissa jää riski kielteisten vaikutusten toteutumiselle. Hankkeen luontohaittoja voidaan lieventää tehokkaasti yhdistämällä rakentamisen aikaiset suojatoimet, tekniset ratkaisut, voimaloiden toiminnan aikainen optimointi sekä vaikutusten seuranta. Luonnonvarakeskus arvioi, että Tervakankaan tuulivoimahanke YVA-selostus on poronhoidon osalta kokonaisuudessaan hyvin tehty. Eri tietolähteitä, mukaan lukien poronhoitajien näkemyksiä, on hyödynnetty riittävän monipuolisesti. Saatavilla ei kuitenkaan ole riittävästi tietoa, jonka perusteella yksittäisen hankkeen vaikutukset voitaisiin tarkasti etukäteen arvioida. Mikäli hanke toteutuu, näkee Luke tärkeänä, että vaikutusten seurannasta sekä mahdollisesta haitallisten vaikutusten lieventämisestä ja kompensoimisesta sovitaan yhdessä paliskuntien kanssa. Kalaston osalta Luke huomauttaa, että vaikutusalueella esiintyvän erittäin uhanalaisen taimenen kannalta on tärkeää, että sen luontainen lisääntyminen Tervajoen ja Siltajoen alueella on turvattu myös jatkossa. Kattava kalastoseuranta tulisi aloittaa jo ennen rakentamisvaihetta ja sitä tulisi jatkaa määräajoin vielä rakentamisen jälkeisenä aikana. Luke kannustaa myös tekemään yhteistyötä toimijoiden kanssa, jotka ovat aktiivisesti toteuttaneet pienvesikunnostuksia alueella.

Sirpa Thessler

Johtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 09.04.2026 klo 13:04:42.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Pekkarinen, Esa Huhta, Pekka K Korhonen, Raisa Nikula

Liitteet:

Tiedoksi: